

Nr 178.

Av herr **Lithander**, om anslag till vissa anordningar för ordnandet av riksdagshusets närmaste omgivningar.

Genom Stockholms stadsfullmäktiges beslut av den 21 maj 1929 att till lösning av frågan om ordnandet av riksdagshusets närmaste omgivningar bidra med ett belopp av 1,200,000 kronor därest arbetet utföres enligt professor Ragnar Östbergs förslag, *alt. 1* (totalkostnad: 2,180,000 kronor) har denna fråga kommit i ett ur riksdagens synpunkt, beträffande kostnadsfrågan, betydligt gynnsammare läge. Stockholms stadsfullmäktige, som genom beslut samma dag även förklarade sig villiga att därest riksdagen skulle ansluta sig till professor Östbergs förslag, *alt. 2* (totalkostnad: 1,317,000 kronor) bidra till kostnaden med 350,000 kronor hava sålunda kraftigt framhållit sitt förordande av *alt. 1*, vilket också allmänt anses vara att föredraga framför *alt. 2*, då det på ett sätt, som kritiken karakteriserar som storstilat och genialiskt, löser frågan om riksdagshusets platsområde och närmaste omgivning. Av i detta tryck bifogade två teckningar över professor Östbergs huvudförslag framgår i hur hög grad pietetsfullt riksdagshuset med omgivning, enligt *alt. 1*, behandlats, vilken värdig förplats till riksdagshuset därmed skulle bekommas och hur Stockholms stadshus arkitekt här ytterligare givit bevis på sin konstnärliga och arkitektoniska skaparförmåga.

Då Stockholms stad nu håller på att bygga den nya riksbron mellan Drottninggatan och den s. k. Riksgatan efter ritningar av professor Östberg och denna bro står färdig om ett år har därmed uppnåtts att körtrafiken såväl norr- som söderifrån når fram ej blott till riksdagshusets entréer utan också, om professor Östbergs förslag genomföres, fram till riksdagshusets huvudentré. Enligt förslaget kommer nämligen Riksgatans gatuplan att å omse sidor om riksdagshuset framdragas så att riksdagshuset ligger fritt åt alla sidor på Riksgatans nivå. De befintliga breda trapporna med sina avsatser från Norrbro till Strömparterren ger direkt förbindelse till riksplanen och riksdagshuset.

Körtrafiken från vilken punkt som helst i Stockholm till riksdagshuset torde efter riksbrons färdigbyggande och Riksgatans framdragande omkring riksdagshuset kunna anses på ett fullt tillfredsställande sätt löst, från norr, öster- och västermalm via den nya riksbron, och från söder via den nuvarande bron vid kanslihuset. Återstår tillgodoseendet av de personer, som komma gående mot Norrbro öster ifrån på väg till riksdagshuset och på Norrbros östra trottoar. Beträffande denna trafik har, sedan refuger anord-

nats mitt på Norrbro, möjligheten att komma igenom den i tvenne riktningar gående biltrafiken visserligen något förbättrats, men passagen är alltjämt långt ifrån lätt, och motortrafikens intensitet ökas alltjämt. Jag tror att för att undgå alla dessa olägenheter det vore väl värt att taga den bekväma omväg, som ligger i att använda de befintliga, breda trapporna med sina vida avsatser, som direkt leda ned till Strömparterren (som enligt professor Östbergs förslag bildar *ett* med Riksplanen) och där man befinner sig helt undan trafikvirveln. Ätminstone har jag, då jag på ort och ställe sökt tänka mig in i den framtida trafikmöjligheten enligt detta förslag, haft en mycket bestämd känsla av hur angenämt det är att komma ifrån biltrafiken på Norrbro, och hur önskvärt det skulle varit om man genom brovalven skulle kunnat ta sig fram till riksdagshuset, därjämte utan den tidsutdräkt som nu ofta uppstår genom väntan på biltrafiken från höger och från vänster.

De å ömse sidor om Helgeandsholmen befintliga Norrströms vattenfåror skulle genom förslagets genomförande bli synliga från själva riksdagsplanen och med att denna plan blir lagd i samma nivå och förenas med Strömparterren ernås en väsentlig utökning av planen framför riksdagshuset och skapas icke endast åt riksdagshuset denna utökning av planen framför det samma, utan åt Stockholms innevånare ett område av ovanlig naturskönhet, mitt i den forsande Strömmen och mitt i Stockholms hjärtpunkt.

Den ringa ökning *nedåt* av riksdagshusets sockel, som kräves mot tre sidor för att få riksdagshuset att runt om ligga på Riksgatans nivå, torde med de stora mått, som byggnaden äger knappast bliva märkbar för ögat. På dessa tre sidor, som komma att ligga lika fritt som nu riksdagshusets fasad mot Riksgatan, kunde i lämplig utsträckning plats beredas för plantering av murgröna, som skulle kunna delvis täcka sockelns nedre del och vara i stil med den tilltänkta vackra platsen nedanför. I sinom tid skulle detta medverka att med liv och växtlighet giva ökat värde åt platsen och torde denna metod vara fullt i överensstämmelse med den tanke, som lagts till grund för professor Östbergs framlagda förslag till reglering av riksdagshusets närmaste omgivning.

Genom att som ovan nämnts Stockholms stadsfullmäktige förklarar sig villiga att bidra med 1,200,000 kronor av kostnaden och arbetet till en mycket väsentlig del utgöres av grovarbeten såsom schaktning, planering, stensättning etc. skulle det givetvis i denna tid av arbetslöshet lätta många bekymmer, om den återstående delen av arbetskostnaden (980,000 kronor) icke verkade avskräckande på riksdagen, som också skulle kunna fördela denna återstående kostnad med exempelvis 326,666 kronor under tre på varandra följande budgetår.

Om riksdagen i år i nämnd riktning fattar sitt beslut i frågan, har för närvarande och kommande tider på ett lyckligt sätt lösts frågan om ordnandet av riksdagshusets närmaste omgivning, och kan då detta arbete lämpligen fullföljas omedelbart efter riksbrons färdigställande, vilket

färdigställande kommer att ske inom detta års utgång, varigenom hela riksdagsplatsens ordnande kunde vara färdigt till det år riksdagen firar sin 500-åriga tillvaro, 1935.

I nedan omnämnda handlingar, till vilka jag ber att få hänvisa, finnas kraftiga skäl, som tala för bifall till det föreliggande förslaget alt. 1, liksom även erinringar, som blivit gjorda däremot vid frågans föregående behandling. Emellertid har jag vid ett ingående studium av frågan och efter noggrant övervägande själv icke kunnat komma till annan uppfattning än, att de skäl, som talade för Stockholms stadsfullmäktiges mening och föranledde beslut om det storartade bidraget å 1,200,000 kronor, äro de mest vägande.

Under hänvisning till bifogade handlingar och ovanstående motion ber jag få hemställa, att riksdagen ville besluta

att under vardera av de tre budgetåren, 1932/1933, 1933/1934 och 1934/1935 ställa 326,666 kronor till riksgäldsfullmäktiges förfogande för att, i huvudsaklig överensstämmelse med professor Östbergs förslag, alt. 1, träffa anordningar för ordnandet av riksdagshusets närmaste omgivningar och i samband därmed stående arbeten.

Stockholm den 22 januari 1931.

Edvard Lithander.

1. Motion II kammaren nr 347 år 1928.
2. Bankoutskottets utlåtande nr 44 år 1928.
3. Stockholms stadsfullmäktiges protokoll nr 7 år 1929 (sid. 93 och 100).
4. Stadskollegiets utlåtande memorial nr 139—153 år 1929 (sid. 847).
5. Stockholms stadsfullmäktiges yttrande 1929, häft. 7 (sid. 216—246).
6. Program för tävling om Helgeandsholmens slutliga ordnande den 27 maj 1920.
7. Resultatet av tävlingen rörande Helgeandsholmens ordnande den 15 december 1921 (i sammandrag), undertecknat Sigurd Curman, Ivar Tengbom, C. Vestman.
8. Förslag till ordnande av riksdagshusets omgivning, avgivet av Helgeandsholmens kommitté den 1 februari 1929.

C. 79. 11. Moten. del. et sculp.
 Broarna öfver Norrströmmen planlagda
 af Nicodemus Tessin d. y. Bygda af
 Räderantz, fullbordade af Talmstedt 1806.

genom Helge Andersholmens Ömmandning
 förnådde till en äftrig ensigt pro-
 jekt af Ragnar Östberg 1911

Denna Bild, sedd från Arf-
 Sveriges Rikes Riksdag

Turstens Palats är tillägnad

Vidscant af C. 79. 11. 2. Moten

RIKSDAGSPLANEN SEDD MOT NORRBRO

RIKSDAGSHUSET MED PLANEN FRAMFÖR